

ÖCKERÖ KOMMUN

Beslutsdatum:	2018 11 13
Beslutande:	Kommunfullmäktige
Giltighetstid:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Bibliotekschef
Upprättad av:	Bibliotekschef i samarbete med Skolchef
Diarienummer:	147/18

BIBLIOTEKSPLAN FÖR ÖCKERÖ KOMMUN

INLEDNING

Bibliotek är en lagstadgad verksamhet som är en central del i ett demokratiskt och hållbart samhälle. Enligt bibliotekslagen ska kommunen ha en politiskt antagen biblioteksplan för sin biblioteksverksamhet. Planen ska omfatta folk-, skol- och gymnasiebibliotek samt deras samarbete med andra kommunala enheter och andra aktörer. Biblioteksplanen är ett redskap för att på ett strukturerat sätt tillvarata de resurser som finns samt skapa beredskap inför framtiden och stimulera till utveckling.

FÖRUTSÄTTNINGAR

UNESCO

UNESCO:s folkbiblioteksmanifest (1994) slår fast att folkbiblioteket ska vara till för alla, oberoende av ålder, kön, ras, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass. Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden som förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva demokratiska rättigheter och därigenom spela en aktiv roll i samhällslivet. Medborgarnas eget deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information. Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället. Folkbibliotekets huvuduppgifter är att verka för läskunnighet, information, utbildning och kultur.

UNESCO:s skolbiblioteksmanifest slår fast att skolbiblioteket är en del av utbildningsväsendet. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs- och skrivkunnigheten och förmågan att söka information.

Bibliotekslagen

Den nya bibliotekslagen trädde i kraft 1 januari 2014. Följande delar påverkar biblioteksverksamheten i Öckerö kommun:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.

2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,

2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och

3. lättläst svenska.

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och

2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Skollagen

Följande delar av skollagen påverkar biblioteksverksamheten i Öckerö kommun:

2 kap 36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

Till skillnad från tidigare gäller kravet på att elever ska ha tillgång till skolbibliotek nu för fler skolformer samt såväl för offentliga som fristående skolor.

Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen. Skolbiblioteken är en del av det allmänna biblioteksväsendet.

Delar av Öckerö kommuns vision som verksamheten kan bidra till

Den trygga kommunen

Barn är trygga och föräldrar känner trygghet i sitt föräldraskap. Invånarna känner gemenskap, trygghet och åldras med värdighet i ett samhälle anpassat för alla. Brottslighet, drogmissbruk, främlingsfientlighet och segregation förebyggs i ett tidigt skede. Respekt och medmänsklighet genomsyrar all verksamhet i kommunen. Barn och unga har en aktiv och meningsfull fritid. Vi har en tydlig och gemensam värdegrund som präglar de områden där barn och unga är engagerade.

Den lärande kommunen

I Öckerö kommun värdesätter vi all form av kunskap och bildning. Vi ser förskolan och skolan som grunden till det livslånga lärandet. Kommunens skolor är kända för sina resultat genom hög måluppfyllelse, kreativa arbetsätt och inspirerande lärare. Skolan och förskolan är trygga miljöer. Här skapas möjligheter för alla elever och barn att förverkliga sina drömmar.

Den nära kommunen

Den lokala demokratin utvecklas i en levande dialog mellan föreningar, ö-råd, medborgare och förtroendevalda. Våra invånare, särskilt de unga, känner att de har inflytande och är delaktiga i samhället.

Den hållbart växande kommunen

Öckerö kommun bevarar och utvecklar natur, kulturarv och historiska miljöer för kommande generationer. Besökare känner sig välkomna och det finns goda möjligheter till boende, aktiviteter och upplevelser året runt.

Uppdrag för folkbibliotek i Öckerö kommun

Politiskt beslutat uppdrag för folkbiblioteket i Öckerö kommun:

Verksamheten skall bidra till att kommuninvånarna ska kunna tillägna sig kulturella upplevelser, kunskap och information i en attraktiv och stimulerande miljö. För alla som söker läsupplevelser, kunskap och information skall vi:

- Tillhandahålla ett mediebestånd präglat av allsidighet och kvalitet.
- Anpassa del av mediebeståndet för grupper med särskilda behov.
- I samverkan med skolor och förskolor inspirera barn och ungdomar till läsning.
- Erbjudna en fysisk miljö som är tillgänglig och attraktiv för alla besökare.
- Tillgängliggöra mediebeståndet dygnet runt via webbkatalogen.
- Vara lyhörda för brukarnas inköpsförslag.
- Stödja digital delaktighet.
- Väcka läslust.

- Erbjudna ett varierat utbud av utställningar av god kvalitet.
- Erbjudna ett rikt och varierat utbud av offentliga kulturarrangemang för åldersgruppen 0-19 år.

Skolbibliotekets uppdrag

Skolbiblioteket är en del av den allmänna biblioteksverksamheten. Delar i skollagen och bibliotekslagen omfattar skolbibliotek. Biblioteksverksamheten ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Skolbiblioteket ska, till skillnad från folkbiblioteket, fungera som en pedagogisk miljö och hjälpa eleverna att nå målen i skolan. Skolinspektionen har förtydligat att skolbibliotekets innehåll ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Ansvaret för skolbiblioteken har skolan och respektive rektor.

Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek. Skolbiblioteken ska ge eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Skolbiblioteken ska stödja elevers lärande genom undervisning och handledning i informationssökning och källkritiskt tänkande samt läsfrämjande arbete.

Det är skolans huvudman som ger förutsättning för elevernas tillgång till skolbibliotek. Det ska vara möjligt för eleverna att kontinuerligt kunna använda skolbiblioteket som en del av undervisningen. Skolbiblioteket ska verka läsfrämjande och utveckla informationskompetens.

Skolbiblioteken ska i första hand vara ett stöd för elevernas lärande. Folkbiblioteken kompletterar skolbiblioteken genom att erbjuda en lustfylld verksamhet för barn och unga på fritiden och vara en självklar mötesplats för alla barn och föräldrar och andra vuxna i barns närhet.

Skolbiblioteket är inte bara böcker. Det är en pedagogisk resurs för undervisning och skolarbete. Samarbete mellan lärare och skolbibliotekarier kan bidra till att elever får bättre förutsättningar att lära sig.

ORGANISATION OCH SAMVERKAN

I Öckerö kommun är Kommunstyrelsen ansvarig för folkbiblioteksverksamheten, som består av huvudbibliotek på Öckerö samt filialer på Björkö, Knippla, Rörö och Hyppeln. På bibliotekets webbplats kan man dygnet runt söka, reservera och låna om böcker, filmer och musik samt ladda ner e-medier.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteksverksamheten som består av gymnasiebiblioteket på Seglande gymnasiet Öckerö samt 8 grundskolebibliotek som tillhandahåller biblioteksservice till alla grundskoleelever från årskurs F-9.

I kommunen finns en Barn- och ungdomsgrupp, med syfte att arrangera offentliga och slutna kulturarrangemang. För de offentliga arrangemangen, som riktar sig till alla, ansvarar kultursamordnare och för de slutna, som riktar sig till skola, ansvarar rektor för kulturskolan. I gruppen sitter representanter för förskola, år 1-3, år 4-6, år 7-9, kulturskola, bibliotek samt kultursamordnare. På gruppens möten diskuteras det och tas beslut kring idéer, budget, arrangemang mm. Sammanställande är kultursamordnare.

Genom samverkan med sex andra kommuner; Ale, Kungälv, Lilla Edet, Orust, Tjörn och Stenungsund, finns "Bibliotek i Väst" med gemensam katalog, webb, arbetsgrupper samt gemensamma fortbildningsdagar.

Inom Göteborgsregionen sker samverkan mellan biblioteken genom gemensam medieupphandling och fjärrlånesamverkan mellan kommunala bibliotek och universitets- och högskolebibliotek. Samverkan med regional biblioteksverksamhet inom Kultur i Väst sker genom konsultativt stöd och fortbildning.

FOKUSOMRÅDEN

Det moderna biblioteket ska inrymma digitala lärmiljöer, nedladdningsplatser för e-böcker, mysiga läshörnor, plats för skapande aktiviteter, en öppen miljö med familjecentral, publik scen och plats för barn- och familjeverksamhet. Öckerö bibliotek ska utvecklas på ett sådant sätt att det finns möjlighet till utökad medborgarservice digitalt såväl som på plats.

För att utveckla biblioteksverksamheten ska verksamheten inrikta sig mot följande fokusområden:

Mötesplats

Öckerö biblioteket ska vara en öppen arena, tillgängligt för alla. Biblioteket ska erbjuda attraktiva och välkomnade miljöer där människor i alla åldrar och med olika bakgrund kan mötas och ta del av information, kunskap och upplevelser. Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteket ska vara en plats för lärande, inspiration, möten, skapande och kulturella upplevelser.

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.

Bibliotek för alla

Bibliotekslagen lyfter fram bibliotekets betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och dess roll för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Öckerö bibliotek ska erbjuda ett brett utbud av media i lättillgängliga miljöer med generösa öppettider. Biblioteken och dess information ska vara anpassade för människor i olika åldrar, med olika bakgrund och olika förutsättningar. Även det digitala biblioteket ska uppfylla krav på tillgänglighet och användarvänlighet.

Biblioteksverksamheten ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information. Öckerö bibliotek ska erbjuda, tillgängliggöra och förmedla information om anpassade medier för personer med särskilda behov.

Skolbiblioteken har ett särskilt ansvar för att sprida information om anpassade medier för att nå elever med läs- och skrivsvårigheter.

Brett medieutbud

Öckerö bibliotek ska erbjuda ett brett medieutbud i olika format och på olika språk samt anpassade medier för personer med särskilda behov.

Öckerö bibliotek ska tillhandahålla ett uppdaterat mediebestånd. Beståndet ska spegla den efterfrågan som finns bland kommuninvånarna. Inköpsförslag uppmuntras och välkomnas för att främja delaktighet och inflytande. Biblioteket ska ha en öppen dialog med besökare för att kunna utveckla idéer och önskemål samt tillgodose behov. Genom samarbete i Bibliotek i

Väst erbjuds mer till fler med tillgång till samtliga media i Ale, Kungälv, Lilla Edet, Orust, Tjörn och Stenungsund.

Öckerö bibliotek följer teknikutvecklingen och verkar för att det finns fungerande IT-miljöer på biblioteken, så att det digitala utbudet kan tillgängliggöras.

Grundskolebiblioteken och biblioteken för gymnasie- och vuxenutbildningen ska ha ett medieurval som speglar de utbildningar och inriktningar som finns där.

Biblioteket som lärmiljö

Biblioteken har en unik ställning med en stark demokratisk prägel. Det finns goda möjligheter att minska den digitala klyftan, fungera som stöd- och hjälpcentrum för distansstudier och förmedla samhällsinformation.

Öckerö bibliotek erbjuder forskarmiljöer för släkt- och hembygdsforskning, för att tillmötesgå intresset för släktforskning och lokalhistoria.

Alla skolelever i Öckerö kommun ska ha tillgång till skolbibliotek. Dessa utgör en viktig resurs i skolan för att stödja elevernas lärande, vad gäller såväl informationssökning som källkritiskt tänkande och läsfrämjande arbete. Skolbiblioteken ska vara en integrerad del av skolans undervisning. Skolbiblioteken utgör en resurs i skolornas IKT-satsning, som syftar till att alla barn och elever ska få möjlighet att utveckla en god digital kompetens. Skolbibliotekarien kan med sin kompetens delta i att utforma undervisningen i informationssökning och källkritik.

Skolbiblioteket ska vara en central plats i skolan för att utforska, upptäcka och reflektera. I skolbiblioteket finns möjlighet till skolarbete, kulturupplevelser och studier mellan lektionerna. Medier och lärresurser ska finnas tillgängliga för elever och lärare både i skolan och hemifrån via digitala verktyg. Verksamheten ska följa och utformas efter skolans styrdokument och elevernas skiftande behov. Alla elever i kommunens skolor ska ha likvärdig tillgång till skolbibliotek.

Samarbetet mellan skolan och skolbiblioteket ska utarbetas i handlingsplaner, dels en övergripande kommunal plan och dels en lokal plan på varje skola.

Barn- och ungdomsverksamhet

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Bibliotekets barn- och ungdomsverksamhet ska aktivt stimulera läs- och språkutveckling. Mötet med språket och läsningen ska vara fyllt av glädje samt väcka nyfikenhet och lust.

Öckerö bibliotek ska erbjuda en lustfylld verksamhet för barn och unga på fritiden och vara en självklar mötesplats för alla barn och föräldrar och andra vuxna i barns närhet. Biblioteken ska inspirera till läsglädje och stimulera barns och ungdomars eget skapande.

Biblioteket ska erbjuda aktiviteter som främjar läsglädjen hos barn och unga, bland annat genom:

- bokprat,
- bokcirkel,
- temadagar,
- samverkan med fritidsgård,
- Sommarboken (en läsfrämjande aktivitet för barn 8-12 år) samt
- läsfrämjande verksamhet på lov (såsom skriverworkshops, sago- och berättarstunder och minibio).

I samarbete med BVC anordnar biblioteket regelbundet träffar för nyblivna föräldrar. Här berättar barnbibliotekarien om det lilla barnets språkutveckling, vikten av högläsning samt bibliotekets utbud för de små såväl som föräldrarna. I anslutning till detta delas gåvoboken De små barnens bok ut.

Biblioteket erbjuder alla förskolebarn att besöka biblioteket, där de kan få en visning samt bokprat och inspiration. Även minibio samt sagostunder anordnas för denna målgrupp. Vidare bjuda alla barn i förskoleklass varje höst in till ett författarbesök. I samband med detta får samtliga barn en bokgåva av biblioteket, skriven av den besökande författaren.

Barn i årskurs tre erbjuds biblioteksvisning och bokprat.

Vid efterfrågan besöker bibliotekarierna förskolornas föräldramöten och informerar om läsning och bibliotekets verksamhet. Förskolorna erbjuds även att ta del av cirkulerande boklådor. De kan även beställa temapaketer och individuellt anpassade boklådor.

Mångfald och integration

Kulturell mångfald är en förutsättning för demokratisk utveckling och integration. En allt större andel av kommunens invånare har ett annat modersmål än svenska. Detta kräver större tillgång till information och litteratur på olika språk. Biblioteken kan med sin öppenhet även vara en del av vägen mot integration genom till exempel mötes- och studieplatser.

Digitala biblioteket

Bibliotekets roll som en plats där invånare kan använda digitala tjänster ska stärkas. Genom fortbildning och handledning stödjer biblioteket digital delaktighet. Tekniska lösningar som ökar tillgängligheten till bibliotekets tjänster ska utvecklas.

Det är en demokratifråga att ha möjlighet att ta del av information och använda digitala tjänster. Öckerö bibliotek arbetar aktivt för att öka den digitala delaktigheten bland kommuninvånarna för att främja demokrati.

Den digitala utvecklingen ställer nya krav på biblioteken och dess roll i samhället har blivit än viktigare. Det ska finnas möjlighet att låna och använda bärbara datorer och surfplattor på biblioteken. De trådlösa nätverken ska vara driftsäkra och lätt åtkomliga i lokalerna.

Alla elever i Öckerö kommun har tillgång till datorer/surfplattor. Skolbiblioteken ska sträva efter att utöka sitt bestånd av e-böcker för att i samarbete med pedagogerna arbeta läsfrämjande på nya sätt.

Berörd personal ska erbjudas kontinuerlig kompetensutveckling vad gäller nya medier och digitala verktyg för att kunna handleda medborgarna och utveckla medie- och informationskunnighet.

Uppsökande verksamhet

Kommunens struktur, där flera öar saknar fast förbindelse, gör att en del invånare har svårt att ta sig till biblioteken. Genom uppsökande verksamhet vill vi nå fler invånare och tillgängliggöra bibliotekets utbud och tjänster oavsett geografisk plats och förkunskaper. Genom att bättra nå grupper utanför huvudbiblioteket är målet att etablera nya mötesplatser, stimulera till eget läsande samt inspirera till fördjupade samtal och en känsla av delaktighet.